

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

13/05/2024

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

4	5	4	6	2
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	6
---	---	---	---

M.Ed. (Gen.) 4th Semester

(2056)

EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND ICT-IV

(In all Mediums)

Paper-I : C17-EDT-IV

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 60

Note :- Attempt **five** questions in all, selecting **one** from each unit.
Unit-V is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT-I

1. What is educational technology and how has its concept evolved over time in the Indian context?
2. Define educational technology. What are the main types of educational technology and how do these support the teaching-learning process?

UNIT-II

3. How does the nature of teaching differ at various levels to achieve specific learning objectives?
4. How can teachers effectively implement the advance organizer model in their classrooms to improve students' understanding and retention?

UNIT-III

5. Discuss linear and branching styles of programmed instruction.
6. What are the different media technologies used in distance learning?

UNIT-IV

7. What are key advantages of integrating ICT in the teaching-learning process?
8. Discuss the significance of computer-assisted instruction in modern education.

UNIT-V

9. Write in short on the following:
 - (i) EMRC.
 - (ii) Limitations of Flander's interaction analysis technique.
 - (iii) MOOCs.
 - (iv) Principles of communication.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें, प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न चुनें। यूनिट-V अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

यूनिट-I

1. शैक्षिक प्रौद्योगिकी क्या है और भारतीय संदर्भ में समय के साथ इसकी अवधारणा कैसे विकसित हुई है?
2. शैक्षिक प्रौद्योगिकी को परिभाषित करें। शैक्षिक प्रौद्योगिकी के मुख्य प्रकार क्या हैं और ये शिक्षण-अधिगम प्रक्रिया में किस प्रकार सहायक होते हैं?

यूनिट-II

3. विशिष्ट अधिगम उद्देश्यों को प्राप्त करने के लिए विभिन्न स्तरों पर शिक्षण की प्रकृति किस प्रकार भिन्न होती है?
4. छात्रों की समझ और स्मरण क्षमता को बेहतर बनाने के लिए शिक्षक अपनी कक्षाओं में एडवांस ऑर्गेनाइजर मॉडल को प्रभावी ढंग से कैसे लागू कर सकते हैं?

यूनिट-III

5. प्रोग्राम्ड इंस्ट्रक्शन की रैखिक और शाखाबद्ध शैलियों पर चर्चा कीजिए।
6. दूरस्थ शिक्षा में प्रयुक्त विभिन्न मीडिया प्रौद्योगिकियाँ कौन-कौन सी हैं?

यूनिट-IV

7. शिक्षण-अधिगम प्रक्रिया में सूचना एवं संचार प्रौद्योगिकी (ICT) को एकीकृत करने के प्रमुख लाभ क्या हैं?
8. आधुनिक शिक्षा में कंप्यूटर-सहायता प्राप्त निर्देश के महत्व पर चर्चा कीजिए।

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर संक्षेप में लिखिए:

- (i) EMRC
- (ii) फ्लैंडर की अंतःक्रिया विश्लेषण तकनीक की सीमाएँ
- (iii) MOOCs
- (iv) संचार के सिद्धांत

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਵਿਦਿਅਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਪਾਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਹੈ ?

2. ਵਿਦਿਅਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਵਿਦਿਅਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਖਾਸ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
4. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਐਡਵਾਂਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰੇਖਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਖਾ ਸ਼ੈਲੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਦੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਡੀਆ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ICT ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਫਾਇਦੇ ਕੀ ਹਨ ?
8. ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :
 - (i) EMRC
 - (ii) ਫਲੈਂਡਰ ਦੀ ਇੰਟਰੈਕਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤਕਨੀਕ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ
 - (iii) MOOCs
 - (iv) ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ।